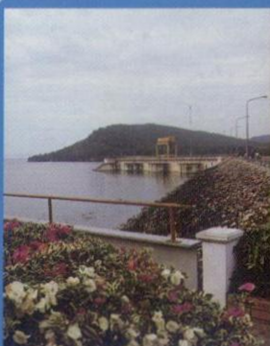
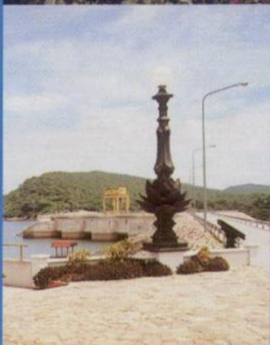

เขื่อนอุบลรัตน์

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

เขื่อนอุบลรัตน์

บทนำ

เขื่อนมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีพของคนในสังคม เนื่องจากเขื่อนสามารถเก็บกักน้ำในช่วงฝนตกเอาไว้ และระบายน้ำออกไปใช้ประโยชน์ในยามที่หลายฝ่ายมีความต้องการใช้น้ำ ทั้งยังช่วยบรรเทาอุทกภัย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย เขื่อนได้เอื้อประโยชน์นานัปการให้แก่ผู้คนทั้งด้านเกษตรกรรม และการประมงของไทยมาช้านาน อีกทั้งช่วยเสริมอาชีพ และรายได้ให้แก่ราษฎรในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น *"ที่ใดมีเขื่อน ที่นั่นย่อมมีน้ำ ที่ใดมีน้ำ ที่นั่นมีข้าวมีปลา"*

สถานที่ตั้ง

เขื่อนอุบลรัตน์ตั้งอยู่ที่ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (ในสมัยสร้างเขื่อนคือตำบลโคกสูง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น)

เส้นทางคมนาคม

จังหวัดขอนแก่นอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๔๔๐ กิโลเมตร จากตัวเมืองขอนแก่นเดินทางต่อไปอีกประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ตามทางหลวงสายมิตรภาพ ขอนแก่น - หนองคาย ประมาณกิโลเมตรที่ ๒๕ แล้วแยกไปตามทางหลวงสาย ๒๑๐๙ อีกประมาณ ๒๕ กิโลเมตร ก็จะถึงเขื่อนอุบลรัตน์

ความเป็นมา

เขื่อนอุบลรัตน์ เดิมชื่อเขื่อนพองหนีบ สร้างปิดกั้นลำน้ำพอง ที่อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เป็นเขื่อนอเนกประสงค์แห่งแรกที่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ก่อสร้างขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อหาลู่ทางพัฒนาแม่น้ำโขงตอนล่างให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง และเป็นเขื่อนแห่งที่สองของประเทศไทยที่สร้างขึ้นต่อจากเขื่อนภูมิพล

งานก่อสร้างเขื่อนอุบลรัตน์ ได้เริ่มเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ แล้วเสร็จในปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๘ และในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญาฯ ไปทรงประกอบพิธีเปิดเขื่อน เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๙

ลักษณะตัวเขื่อนและโรงไฟฟ้า

ตัวเขื่อน มีลักษณะเป็นเขื่อนหินถมแกนดินเหนียว ยาว ๘๘๕.๐ เมตร สูง ๓๕.๑ เมตร สันเขื่อนกว้าง ๖ เมตร ฐานเขื่อนกว้าง ๑๒๕ เมตร ระดับสันเขื่อนอยู่ที่ + ๑๘๘.๑ เมตร (เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง หรือ รทก.) พื้นที่รับน้ำ ๑๒,๑๐๔ ตารางกิโลเมตร และมีความจุที่ระดับเก็บกักปกติ ๒,๒๖๓.๖ ล้านลูกบาศก์เมตร

โรงไฟฟ้า ตั้งอยู่ด้านซ้ายของตัวเขื่อน ติดตั้งเครื่องกังหันน้ำชนิดคาปลานแกนตั้ง พิกัดความสามารถ ๘,๗๘๐ กิโลวัตต์ ต่อเครื่อง และติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาดกำลังผลิต ๘,๔๐๐ กิโลวัตต์ จำนวน ๓ เครื่อง รวมกำลังผลิต ๒๕,๒๐๐ กิโลวัตต์

หมายเหตุ :

ในปลายปี พ.ศ.๒๕๒๗ กฟผ. เริ่มทำการปรับปรุงเขื่อนอุบลรัตน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเขื่อนในการบรรเทาอุทกภัย และเสริมความปลอดภัยให้แก่ตัวเขื่อน โดยเสริมสันเขื่อนให้สูงขึ้นจากระดับ + ๑๘๕ เมตร (รทก.) เป็น + ๑๘๘.๑๐ เมตร (รทก.) และมีความยาวเพิ่มขึ้นจาก ๘๐๐ เมตร เป็น ๘๘๕ เมตร ฐานเขื่อนด้านท้ายขยายออกจากเดิมซึ่งกว้าง ๑๒๐ เมตร เป็น ๑๒๕ เมตร ส่วนความกว้างของสันเขื่อนและความจุของอ่างเก็บน้ำยังคงเท่าเดิม งานปรับปรุงแล้วเสร็จในต้นปี พ.ศ. ๒๕๓๐

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. การชลประทานและการเกษตร น้ำที่ผ่านการเดินเครื่องเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าแล้ว จะปล่อยเข้าสู่ระบบชลประทาน ให้แก่พื้นที่เพาะปลูกในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ ช่วยให้เกษตรกรทำนาได้ปีละ ๒ ครั้ง และยังสามารถปลูกพืชในฤดูแล้งได้อีก นอกจากนี้ยังนำไปใช้ทำน้ำประปาเพื่อการอุปโภคและบริโภคให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคนี้ด้วย

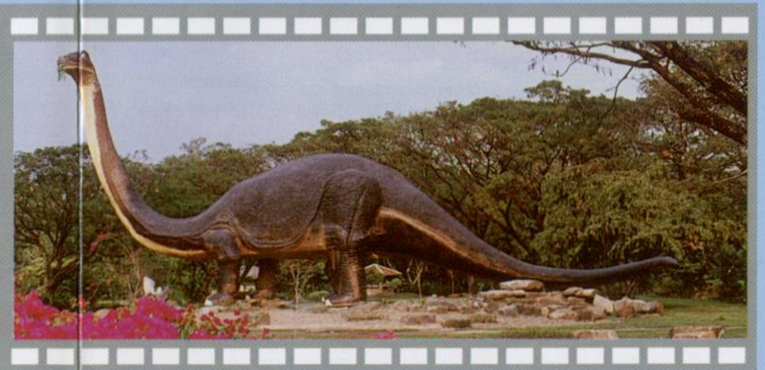
๒. การประมง อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์เป็นแหล่งประมงน้ำจืดขนาดใหญ่ ที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น ราษฎรกว่า ๔,๘๐๐ ครอบครัวที่อาศัยอยู่โดยรอบอ่างเก็บน้ำ สามารถหารายได้นับสิบล้านบาทต่อปี จากการทำประมงเลี้ยงครอบครัว ทำให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

๓. การคมนาคม นอกเหนือจากเส้นทางคมนาคมทางบก อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ยังใช้เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ ประชาชนใช้เป็นเส้นทางสัญจรไปมาหาสู่กันได้ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

๔. แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ เขื่อนอุบลรัตน์เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป มีทัศนียภาพอันงดงามตามธรรมชาติของอ่างเก็บน้ำ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมอย่างไม่ขาดสาย

บริเวณเขื่อนประกอบไปด้วยสิ่งต่าง ๆ ที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง อาทิ ศาลาภูพาน สวนไม้ในวรรณคดี สวนไม้ประดับนานาพรรณ ค่ายพักแรมเยาวชน นิทรรศการเทคโนโลยีและพลังงาน สนามกีฬาต่าง ๆ และสวนเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งภายในบริเวณสวนจะพบปฏิมากรรมไดโนเสาร์ พันธุ์อะแพททอซอรัส ซึ่งเป็นพันธุ์ที่กินพืชเป็นอาหาร ความสูงจากพื้นถึงหัว ๑๒ เมตร และความสูงจากพื้นถึงหลัง ๖.๗๐ เมตร ความยาวจากหัวจรดหาง ๓๓ เมตร ลำตัวใหญ่ ๔ เมตร

นอกจากนี้ กฟผ. ยังอนุญาตให้องค์การบริหารส่วนตำบลใช้พื้นที่ชายหาดริมอ่างเก็บน้ำจัดทำเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่บริเวณบ้านท่าเรือ อำเภออุบลรัตน์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม **"หาดบางแสน ๒"** และที่บ้านหนองกุงเชิน อำเภอภูเวียง เรียกว่า **"หาดพัทยา ๒"**

ยิ่งไปกว่านั้น กฟผ. ได้จัดสร้าง **พระพุทธสิริสัตตราช หรือหลวงพ่อเจ็ดกษัตริย์จำลอง** ปางนาคปรก (พญางู) ที่หลายฝ่ายประจักษ์ในพุทธานุภาพว่าเป็นพระแห่งฝนและความร่มเย็นเป็นสุข ขนาดหน้าตัก ๓๙ นิ้ว และอัญเชิญมาประดิษฐาน ณ เขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้สักการะบูชา เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง และครอบครัวอีกด้วย

๕. การผลิตกระแสไฟฟ้า พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้เฉลี่ยปีละ ๕๖.๑ ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ช่วยเสริมระบบไฟฟ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น

สถานที่ท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง

ก่อนเดินทางเข้าไปยังเขื่อนอุบลรัตน์ ท่านสามารถแวะชมสถานที่ท่องเที่ยวตามรายทาง ซึ่งมีทั้งสถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติหลายแห่ง เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขอนแก่น พระธาตุขามแก่น วัดพระบาทภูพานคำ บึงแก่นนคร อุทยานแห่งชาติ ภูเก้า-ภูพานคำ และอำเภอชนบท ซึ่งมีการทอผ้าไหมพื้นเมือง ที่เรียกว่า **"ซิ่นมัดหมี่"** ซึ่งมีชื่อเสียงมาก เป็นต้น

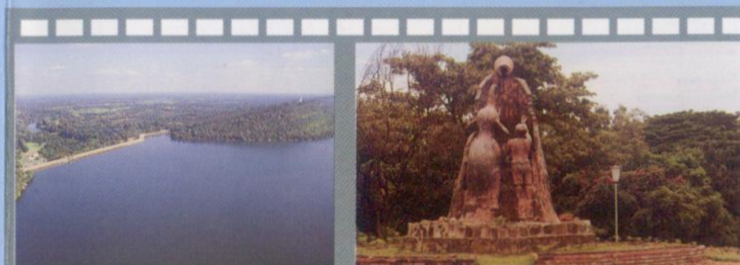
บริการสำหรับนักท่องเที่ยว

เขื่อนอุบลรัตน์มีสิ่งอำนวยสะดวกไว้บริการอย่างครบครันสำหรับนักท่องเที่ยวที่ประสงค์จะเข้ามาใช้บริการในราคาที่เหมาะสม อาทิ บ้านพักรับรอง ห้องสัมมนา ร้านอาหาร เรือ และสนามกีฬา รายละเอียดพอสังเขปมีดังนี้

รายละเอียด	จำนวน	จำนวนคน
บ้านพักรับรอง ประกอบด้วย :		
- อาคารชุด (๒ ห้องนอน จำนวน ๔ เตียง)	๔๘ ยูนิต	๑๙๒
- บ้านพัก (๓ ห้องนอน จำนวน ๕ เตียง)	๔ หลัง	๒๔
- บ้านพัก (๓ ห้องนอน จำนวน ๘ เตียง)	๑ หลัง	๘
ห้องสัมมนา	๒ ห้อง	๘๐-๑๐๐
เรือ	๑ ลำ	๕๐

ติดต่อสอบถาม

หากประสงค์จะเข้าพักแรมหรือใช้บริการ สามารถสำรองการใช้บริการล่วงหน้าได้ที่หน่วยบ้านพักรับรองเขื่อนอุบลรัตน์ โทร. ๐-๔๓๔๔-๖๒๓๑ โทรสาร ๐-๔๓๔๔-๖๑๔๙ หรือที่ กฟผ. สำนักงานใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โทร. ๐-๒๔๓๖-๓๒๗๑-๒

สรุป

นับตั้งแต่เขื่อนอุบลรัตน์ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จในปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เขื่อนนี้ก็ได้เอื้อประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย ทำให้พื้นที่ชลประทานท้ายเขื่อนเพิ่มเป็น ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ ความแห้งแล้ง เนื่องจากขาดแคลนน้ำสำหรับใช้ในการเกษตร อุปโภคและบริโภคก็เริ่มบรรเทาลง เขื่อนอุบลรัตน์นอกจากจะเป็นเขื่อนอเนกประสงค์เขื่อนแรกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว ยังเป็นเขื่อนที่จุดประกายการพัฒนาแหล่งพลังน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ทำให้มีการก่อสร้างเขื่อนต่างๆ ตามมาเป็นลำดับ จนถึงปัจจุบันมีเขื่อนในภาคนี้ทั้งสิ้นจำนวน ๖ เขื่อน

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เขื่อนอุบลรัตน์ได้ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติและร่วมสร้างความเจริญก้าวหน้าก้าวเคียงคู่กับชาวจังหวัดขอนแก่น และจะยังคงสร้างคุณประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลังไปอีกยาวนาน ทั้งในด้านการชลประทาน การประมง การท่องเที่ยว การบรรเทาอุทกภัย การผลิตพลังไฟฟ้า และอื่นๆ อีกมากมาย

เขื่อนอุบลรัตน์

จัดทำโดย แผนกเอกสารเผยแพร่ ๒๐๒-๐๓๐๓-๔๔๑๘
กองสารนิเทศ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ๑/๓๐,๐๐๐ ตุลาคม ๒๕๔๔
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โทร. ๐-๒๔๓๖-๔๘๓๓